

การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

วชิรธร คงสุข¹ กฤษฎาภรณ์ รุจิธำรงกุล² บุรพร กำบุญ³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเส้นทางความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในปี 2559 ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเส้นทางความสัมพันธ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โมเดลเส้นทางความสัมพันธ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษีเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลมากที่สุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลในอันดับรองลงมาได้แก่ ผลกระทบจากเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีของผู้ประกอบการ ความสำเร็จของธุรกิจ และคุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบการ ตามลำดับ โดยปัจจัยข้างต้นนี้มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่วนปัจจัยความเชื่อมั่นในระบบภาษีมีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และผลกระทบทางการเมืองไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งนี้ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าเท่ากับ 0.994 และค่าสัมประสิทธิ์การกำหนดมีค่าเท่ากับ 0.446 ซึ่งหมายถึง ปัจจัยต่างๆ ในโมเดลสามารถอธิบายประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ร้อยละ 44.6

คำสำคัญ: ภาษีเงินได้นิติบุคคล; ประสิทธิภาพ; ระบบภาษี; ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ บริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

160/10 หมู่ 2 ถนนคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170, ประเทศไทย

อีเมล: wachirathon@hotmail.com

^{2,3} อาจารย์ประจำสาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

The Analysis of Path Relationship of Factors Influencing The Efficiency of Corporate Income Tax Collection

Wachirathon Kongsuk¹ Krisdaporn Rujithamrongkul² Buraporn Kumboon³

Abstract

This study aimed to 1) analyze path relationship of factors influencing the efficiency of collection of corporate income tax 2) examine the congruence of the path relationship model of factors influencing the efficiency of collection of corporate income tax depending upon empirical data using a survey research approach to collect data from a sample of 400 tax payers who paid corporate income tax in 2016 in Bangkok. The sample selected by the stratified sampling method was asked to complete a five-rating scale questionnaire. Then, the data was analyzed using descriptive statistics i.e. frequencies, percentiles, mean and standard deviation (*SD*) and Pearson correlation coefficient to inspect the congruence of the path relationship model according to the research framework against empirical data based on a path analysis.

The findings revealed that the path relationship model was congruent with the empirical data. Moreover, the analysis to confirm the congruence of the model according to the hypothesis and the empirical data indicated that confidence in taxation was the most influencing factor on the efficiency of collection of corporate income tax, while the next most influencing factors were economic impacts, entrepreneurs' tax knowledge, business success and moral of the entrepreneur respectively. The aforementioned factors contributed positively to the efficiency of collection of corporate income tax. On the contrary, the confidence in taxation system negatively impacted the efficiency of the same. Social responsibility slightly affected the efficiency of collection of corporate income tax. As for political impacts, there was no effect on the efficiency of the same. The index of the model congruence was 0.994. The Coefficient of Determination was equal to 0.446. It can be concluded that all factors in the model can be used to justify 44.6 percent of the efficiency of collection of corporate income tax.

Keywords: corporate income tax; efficiency; tax system; Income Tax Collection

Type of Article: Research Article

¹ Doctor of Business Administration, Bangkokthonburi University

160/10 Moo 2 Liap Khlong Thawi Watthana Road, Thawi Watthana Distric, Bangkok, Thailand

E-mail: wachirathon@hotmail.com

^{2,3} Lecturer of Faculty of Business Administration, Bangkokthonburi University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษีอากร เป็นรายได้หลักของรัฐบาลที่นำไปใช้บริหารประเทศ นอกจากนั้นยังเป็นกลไกสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคมอีกหลายอย่าง เช่น เป็นเครื่องมือกระตุ้นเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือควบคุมการบริโภคสินค้าบางประเภทของประชาชน เป็นเครื่องมือลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจผ่านโครงสร้างภาษีชนิดต่างๆ ซึ่งรายได้ของรัฐบาลกว่าร้อยละ 90 เป็นรายได้จากภาษีอากรที่รัฐบาลจัดเก็บได้ ไม่ว่าจะเป็นจัดเก็บจากภาษีทางตรงหรือภาษีทางอ้อม รัฐบาลที่เป็นผู้มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีอากรส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง ได้แก่ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร ซึ่งทั้ง 3 กรมจัดเก็บภาษีได้ประมาณร้อยละ 90 ของรายได้จากภาษีทั้งหมดของประเทศ โดยกรมสรรพากร มีสัดส่วนการจัดเก็บรายได้มากที่สุดคือประมาณร้อยละ 70 ของรายได้ทั้งหมดที่จัดเก็บได้ รองลงมาคือ กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากรตามลำดับ นอกจากนั้น รายได้ที่มาจากกรมสรรพากรประกอบด้วย 3 รายได้หลัก คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งรายได้ที่มาจากภาษีเงินได้นิติบุคคลมีจำนวนมากถึงร้อยละ 34 ของรายได้ทั้งหมดจากกรมสรรพากร (Fiscal Policy Office, Ministry of Finance. (2015) อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บภาษีเงินได้ของรัฐบาลในแต่ละปีมีแนวโน้มว่าจะมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บลดลง โดยรัฐบาลมีรายได้จากการเก็บภาษีได้ต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ดังที่เว็บไซต์ไทยพับลิกา (Thai Publica, 2017) ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้ “ผลการจัดเก็บภาษีกรมสรรพากรเริ่มต่ำกว่าเป้าหมายมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556 จัดเก็บภาษีได้ 1,764,707 ล้านบาท ต่ำกว่าเป้าหมาย 9,293 ล้านบาท ปีงบประมาณ 2557 จัดเก็บภาษีได้ 1,729,819 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน 34,888 ล้านบาท ต่ำกว่าเป้าหมาย 160,731 ล้านบาท ปีงบประมาณ 2558 เก็บภาษีได้ 1,729,203

ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน 616 ล้านบาท ต่ำกว่าเป้าหมาย 235,997 ล้านบาท และล่าสุดตัวเลข 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2559 (1 ตุลาคม 2558 - 31 มีนาคม 2559) กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีได้ 723,200 ล้านบาท เปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน เพิ่มขึ้น 12,753 ล้านบาท แต่ต่ำกว่าเป้าหมาย 34,116 ล้านบาท” นอกจากนี้ยังพบว่า ประเภทของภาษีเงินได้ที่รัฐบาลจัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมายมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ “ภาษีเงินได้นิติบุคคล” ซึ่งเว็บไซต์ไทยพับลิกา ก็ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า “หากจำแนกตามประเภทภาษี พบว่า ภาษีที่กรมสรรพากรเก็บต่ำกว่าเป้าหมายมากที่สุด อันดับ 1 คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ปี 2556 เก็บภาษีต่ำกว่าเป้าหมาย 47,501 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำท่วมในปลายปี 2554 ทำให้บริษัทห้างร้านชำระภาษีจากกำไรสุทธิรอบปีบัญชี (ภ.ง.ด. 50) และจากประมาณการกำไรสุทธิครึ่งรอบระยะเวลาบัญชี (ภ.ง.ด. 51) จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ, ปี 2557 จัดเก็บต่ำกว่าเป้าหมาย 74,882 ล้านบาท ปี 2558 จัดเก็บต่ำกว่าเป้าหมาย 115,450 ล้านบาท และช่วงครึ่งแรกของปีงบประมาณ 2559 จัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมาย 12,605 ล้านบาท”

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของรายได้ของประเทศชาติที่มาจากภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บโดยกรมสรรพากร ซึ่งพบว่ามีแนวโน้มที่จะจัดเก็บได้ลดลง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลที่รัฐบาลยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลอาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายๆ ประการ ที่ทำให้รัฐบาลไม่สามารถจัดเก็บรายได้ภาษีได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยมาเสนอเป็นนโยบายการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติในการจัดงบประมาณบริหารประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) วิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเส้นทางความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นิยามศัพท์

ความสำเร็จของธุรกิจ หมายถึง การที่นิติบุคคลดำเนินธุรกิจโดยมีระบบการควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่างๆ ใช้สินทรัพย์และเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการความเสี่ยง มีจำนวนลูกค้าเพิ่มมากขึ้น มีการปรับปรุงพัฒนาสินค้าและบริการสม่ำเสมอ และมีรายได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลกระทบจากเศรษฐกิจ หมายถึง ผลกระทบที่นิติบุคคลได้รับจากการเปลี่ยนแปลงจากภาวะเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย อัตราค่าจ้างแรงงาน ระบบการจัดเก็บภาษีตามนโยบายของรัฐบาล

ผลกระทบจากการเมือง หมายถึง ผลกระทบที่นิติบุคคลได้รับจากการเปลี่ยนแปลงจากเสถียรภาพของรัฐบาล ความรุนแรงและความขัดแย้งทางการเมือง การชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องต่อเรื่องต่างๆ

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่องค์กรดำเนินธุรกิจด้วยความถูกต้องซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบลูกค้า เสียภาษีอย่างถูกต้องโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผลิตภัณฑ์/บริการที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ความเชื่อมั่นในระบบภาษี หมายถึง การที่นิติบุคคลมีความมั่นใจว่า รัฐบาลสามารถนำเงินภาษีที่ได้มาใช้จ่ายอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และอัตราการจัดเก็บภาษีมีความถูกต้องและยุติธรรมสำหรับทุกองค์กร

ความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี หมายถึง การที่

นิติบุคคลมีความมั่นใจในรัฐบาลว่า มีหลักการที่ดีเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ได้แก่ หลักความแน่นอนชัดเจนในเรื่องจำนวนเงิน เวลา หลักความสะดวกทั้งขั้นตอน วิธีการ เวลา และสถานที่ หลักความประหยัดทั้งในเรื่องการจัดเก็บของรัฐบาลและการคิดคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล

คุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบการ หมายถึง การที่นิติบุคคลรับรู้ถึงหน้าที่ในการเสียภาษี ความซื่อสัตย์ต่อการเสียภาษี การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ การให้ความเสมอภาคแก่ลูกค้าทุกประเภทอย่างเท่าเทียมกัน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี หมายถึง การที่นิติบุคคลทราบถึงหน้าที่ที่ต้องเสียภาษี อัตราภาษี แบบฟอร์มที่ใช้ในการยื่นภาษี การคิดคำนวณภาษี การขอคืนภาษี เป็นต้น

ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายถึง จำนวนเงินภาษีที่ผู้ประกอบการนิติบุคคลจ่ายให้รัฐบาลในปีงบประมาณ 2559 ซึ่งเป็นข้อมูลจากฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งสามารถเข้าถึงได้จากเว็บไซต์ <http://www.dbd.go.th/main.php?filename=index>

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยประสิทธิภาพวัดได้จาก จำนวนเงินภาษีที่ผู้ประกอบการนิติบุคคลจ่ายให้รัฐบาลในปีงบประมาณ 2559 ซึ่งจำนวนเงินนี้เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยสืบค้นจากฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

เป็นแนวทางส่งเสริมการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในทางเศรษฐศาสตร์ “ประสิทธิภาพ” หมายถึง การสามารถบรรลุเป้าหมายให้ได้มากที่สุดเมื่อกำหนดระดับค่าใช้จ่ายมาให้แล้ว หรือการสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุด ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรก็คือ การจัดเก็บภาษีอากรให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย หรือไม่มีการรั่วไหลโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ด้วยลักษณะความมีประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอากร ผู้ที่อยู่ในแวดวงภาษีอากรยังไม่สามารถตกลงกันได้ว่าเครื่องชี้ที่เหมาะสมและควรนำมาเป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพนั้นควรจะเป็นอย่างไร มีความหมายแค่ไหน ใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด แต่เครื่องชี้ที่พอจะเป็นที่ยอมรับกันในขณะนี้ และนิยมใช้วัดหรือกำหนดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรนั้นมี 3 วิธี คือ 1) วัดจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (cost of collection) โดยมีหลักการว่า การจัดเก็บภาษีควรถือหลักประหยัด โดยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บควรจะต่ำ 2) วัดจากรายได้ที่เก็บได้จริง (actual yields) 3) วัดจากค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีอากร ในการปฏิบัติตามกฎหมาย (compliance cost) ตามวิธีนี้จะถือหลักว่า ภาษีอากรที่ดีมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บสูงควรเป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีเสียค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายต่ำ ในการศึกษาครั้งนี้ วัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีจากจำนวนเงินภาษีที่ผู้ประกอบการนิติบุคคลจ่ายให้รัฐบาลในปีงบประมาณ 2559 ซึ่งเป็นข้อมูลจากฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ภาษีอากรที่ดีนั้นต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์หลายๆ ประการด้วยกัน ซึ่งหลักการ จัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้นมีมาตั้งแต่อดีต โดยในปี 1997 อדם สมิท (Adam Smith) นักเศรษฐศาสตร์ ผู้มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้กล่าวถึงหลักภาษีอากรที่ดีไว้ในหนังสือ Wealth of Nation ว่าหลักภาษีอากรที่ดีนั้นประกอบไปด้วย หลักความเป็นธรรม (Equity)

หลักความแน่นอน (Certainty) หลักความประหยัด (Economy) และหลักความสะดวก (Simplicity) ซึ่งหลักภาษีอากรที่ดีทั้ง 4 ประการนี้ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง และเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือการเมือง ของโลกได้เปลี่ยนแปลงจากอดีตเป็นอย่างมาก ทำให้มีนักเศรษฐศาสตร์ รวมถึงนักกฎหมาย ภาษีอากรในยุคปัจจุบันได้กำหนดหลักภาษีอากรที่ดีเพิ่มเติมจากที่ อדם สมิท ไว้ด้วยกันหลายประการ ซึ่งประกอบด้วยหลักการเพิ่มเติมได้แก่ หลักของการบังคับใช้ (enforceability) หลักความชัดเจน (evidence) (Horpiromsakul, 2013)

ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีต้องอาศัยทฤษฎีต่างๆ ที่ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับภาษีมาร่วมกันอธิบาย ในที่นี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร ที่ Yimsiriwattana (2005) กล่าวไว้ในตำรา การคลังรัฐบาล มาใช้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ในกรอบแนวคิดการวิจัย โดยทฤษฎีพื้นฐานเหล่านี้ประกอบด้วยทฤษฎีดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน ในที่นี้เป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ประกอบการนิติบุคคลกับรัฐ ซึ่งต่างมีผลประโยชน์แลกเปลี่ยนตอบแทนซึ่งกันและกัน โดยนิติบุคคลจ่ายภาษีให้รัฐบาลเพื่อแลกเปลี่ยนกับความคุ้มครองจากรัฐบาล รัฐบาลจะเป็นหลักประกันในเรื่องของความปลอดภัยของชีวิต ร่างกาย เสรีภาพในทรัพย์สิน

ทฤษฎีความเชื่อมั่น เป็นความไว้วางใจและความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อรัฐ ในประเด็นเรื่องความเชื่อมั่นในระบบการเสียภาษี (เชื่อมั่นว่า รัฐบาลมีการนำเงินภาษีที่ได้มาใช้จ่ายอย่างมีเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี (เชื่อมั่นในหลักความแน่นอนชัดเจนในเรื่องจำนวนเงิน เวลา หลักความสะดวกทั้งขั้นตอน วิธีการ เวลา และสถานที่ หลักความ

ประหยัดทั้งในเรื่องการจัดเก็บ ดังนั้น ความเชื่อมั่นที่นิติบุคคลมีต่อรัฐจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเสียภาษีให้กับรัฐบาล

ทฤษฎีจริยธรรม กล่าวถึงระบบของการทำความดีละเว้นความชั่ว มีทั้งปัจจัยนำเข้า (input) ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงเหตุ ทั้งทางด้านจิตใจและสถานการณ์ของจริยธรรม รวมทั้งปัจจัยส่งออก (output) ซึ่งเป็นผลของการมีจริยธรรม ซึ่งในที่นี้ ปัจจัยนำเข้าหมายถึง ความมีจริยธรรมของผู้ประกอบการ ปัจจัยส่งออก หมายถึง การเสียสละเงินภาษีเพื่อให้รัฐบาลนำมาใช้ทำนุบำรุงประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Chuenjit (2014) สำรวจพฤติกรรมและทัศนคติของผู้เสียภาษีจำนวนทั้งสิ้น 400 ราย ซึ่งยื่นแบบแสดงรายการภาษี ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่จากเขตภาษี 15 เขต ในทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อการจัดสรรประโยชน์จากภาษีว่ามีความเป็นธรรมหรือไม่ในความคิดของผู้เสียภาษีนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้เสียภาษี โดยมีแนวโน้มว่าผู้เสียภาษีเงินได้ ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลมีทัศนคติว่า การจัดสรรประโยชน์จากภาษีหากมีความเป็นธรรมอยู่ในระดับสูงก็ส่งผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในระบบภาษี กล่าวคือมีความยินยอมที่จะจ่ายภาษีมากกว่าด้วย

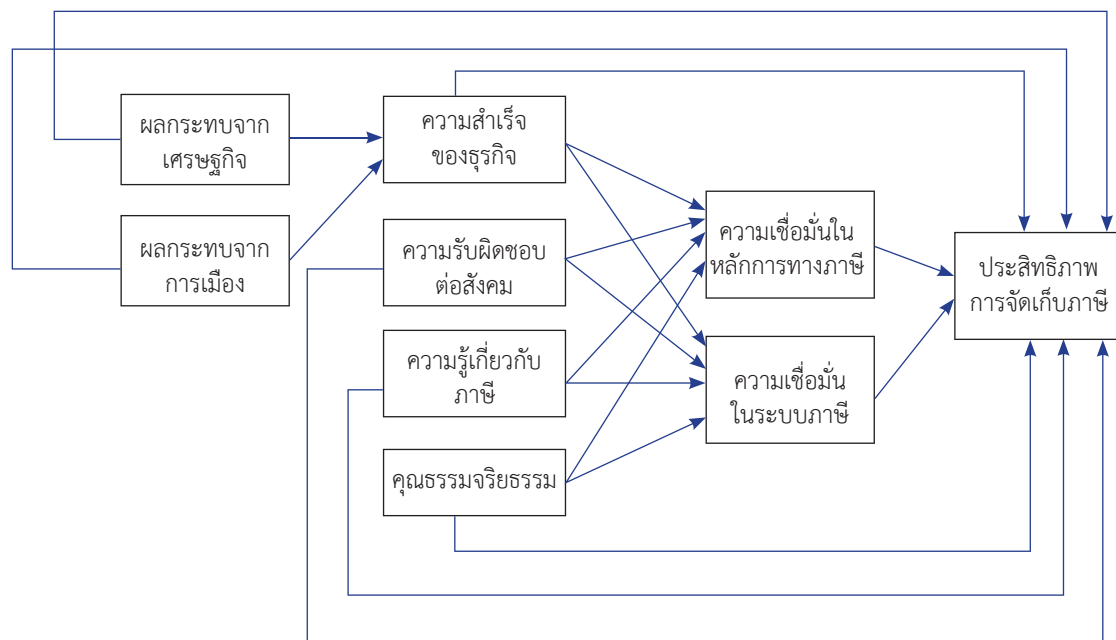
Lisni and Chuychu (2014) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรภาค 6 ซึ่งรับผิดชอบการจัดเก็บภาษีรวมทั้งหมด 8 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรอื่น ได้แก่

มนุษยสัมพันธ์ ได้รับความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงาน และจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี และสภาพแวดล้อมอื่น อันได้แก่เทคโนโลยีสารสนเทศ วิธีการจัดเก็บภาษีอากร และการประชาสัมพันธ์มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ส่วนทางด้านผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อการเสียภาษีอากร ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากร และรายได้เฉลี่ยต่อปีมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี

Moyadee (2014) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาคุณลักษณะและความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลของผู้มีหน้าที่ชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบท่อการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้ชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีของบุคลากร และความซื่อสัตย์ของผู้รับทำบัญชีให้ หรือ Outsource มีผลกระทบท่อการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบท่อการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลได้แก่ เหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ผู้วิจัยนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและขนาดตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้เป็นผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในปี 2559 ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีผู้ประกอบการนิติบุคคลจำนวน 267,395 ราย (Department of Business Development, 2015) แบ่งนิติบุคคลได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด/ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้เป็นผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในปี 2559 ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ถูกสุ่มมาเป็นตัวอย่าง หาขนาดของตัวอย่างโดยใช้ตารางการหาขนาดตัวอย่างของ Yamane (1973) ได้จำนวนผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยให้ประเภทของนิติบุคคลแทนชั้นภูมิ

ในการสุ่ม สุ่มตัวอย่างจากทุกชั้นภูมิ หรือในที่นี้คือสุ่มตัวอย่างจากนิติบุคคลทั้ง 3 ประเภท จากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการจากนิติบุคคลแต่ละประเภททั้ง 3 ประเภท โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากรายชื่อผู้ประกอบการจากฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จำแนกจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามประเภทของนิติบุคคล โดยใช้วิธีการแบ่งตามสัดส่วน (Proportional to size)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ให้เจ้าของนิติบุคคล หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของนิติบุคคลเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1: เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการนิติบุคคล ประกอบด้วย ประเภทของนิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ ระยะเวลาการเป็นนิติบุคคล กำไรสุทธิของกิจการต่อปี คำตอบมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ส่วนที่ 2 : เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยของผู้ประกอบการนิติบุคคล 7 ด้าน ได้แก่

- 1) ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ
- 2) ผลกระทบจากเศรษฐกิจ
- 3) ผลกระทบจากการเมือง
- 4) ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร
- 5) คุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบการ
- 6) ความเชื่อมั่นในระบบการจัดเก็บภาษี
- 7) ความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี

แต่ละปัจจัยมีข้อความคำถามที่มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 : เป็นแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นแบบ “ถูก” “ผิด” จำนวน 25 ข้อ โดยให้คะแนนเป็น 1 ถ้าผู้ตอบตอบคำถามได้ถูกต้อง ให้คะแนนเป็น 0 ถ้าตอบคำถามผิด

แบบสอบถามได้มีการตรวจสอบคุณภาพ โดยตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ผลการตรวจสอบพบว่าแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC (Index of item objective congruence) เกิน 0.5 ทุกข้อคำถาม ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปตรวจสอบค่าความเที่ยง (reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับนิติบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 50 ราย เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในแต่ละปัจจัย โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของ

ครอนบาคอยู่ระหว่าง 0.711 - 0.850 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทุกปัจจัย เนื่องจากเกณฑ์การพิจารณาค่าความเที่ยงที่ใช้ได้ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.7 (Karnjanavasri, 2002) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ประกอบการนิติบุคคลหรือตัวแทนของผู้ประกอบการนิติบุคคลที่ผู้วิจัยได้ติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และนัดหมายวันเวลาในการเก็บข้อมูลไว้ล่วงหน้าแล้ว เมื่อถึงวันเวลาที่นัดหมาย จึงขอเข้าพบเพื่อเก็บข้อมูล เมื่อได้แบบสอบถามกลับมาแล้ว ผู้วิจัยสับคั้นจำนวนเงินภาษีรายได้ที่ผู้ประกอบการนิติบุคคลที่ปรากฏรายชื่อตามแบบสอบถามนั้นๆ จ่ายให้รัฐบาล เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูล “ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล” โดยใช้ฐานข้อมูลของ “กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์” ซึ่งสามารถเข้าถึงได้จากเว็บไซต์ <http://www.dbd.go.th/main.php?-filename=index> จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. บรรยายลักษณะข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการนิติบุคคลในกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเส้นทางความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการวิจัย

ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการนิติบุคคล

จากการสอบถามความคิดเห็นผู้ประกอบการนิติบุคคลในกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยในโมเดลกรอบแนวคิดการวิจัย นำคะแนนความคิดเห็นมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 1

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัจจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับ
(1) ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ	3.76	0.51	สูง
(2) ผลกระทบจากเศรษฐกิจ	2.94	0.47	ปานกลาง
(3) ผลกระทบจากการเมือง	3.57	0.72	สูง
(4) ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร	3.82	0.58	สูง
(5) คุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบการ	3.83	0.61	สูง
(6) ความเชื่อมั่นในระบบการจัดเก็บภาษี	3.41	0.80	ปานกลาง
(7) ความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี	3.53	0.61	สูง
(8) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล	13.51	2.27	ปานกลาง

ผู้ประกอบการนิติบุคคลในกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินธุรกิจของตนเองประสบความสำเร็จอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.76$) กิจกรรมของตนเองได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) ได้รับผลกระทบจากการเมืองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.57$) ผู้ประกอบการเห็นว่า องค์กรของตนเองมีการปฏิบัติที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับสูง ($\bar{X} = 3.82$) องค์กรของตนดำเนินกิจการโดยคำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.83$) ผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นในระบบภาษีของรัฐบาลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) แต่มีความเชื่อมั่นในหลักการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.53$) จากการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบ “ถูก” “ผิด” จำนวน 24 ข้อ ผลการวิเคราะห์คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้พบว่า มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 13.51 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.27 แสดงว่า ผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีนิติบุคคลของอยู่ในระดับปานกลาง และผู้ประกอบการแต่ละรายในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

ภาษีนิติบุคคลไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ไม่มีนิติบุคคลรายใดที่ตอบคำถามถูกต้องทุกข้อ สำหรับผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดตอบคำถามถูกต้อง 20 ข้อ และผู้ที่ได้คะแนนต่ำสุดตอบคำถามถูกต้องเพียง 7 ข้อ

การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยกำหนดอักษรย่อแทนตัวแปรปัจจัยในโมเดลการวิจัยดังนี้

Y แทน จำนวนเงินภาษีเงินได้ที่ผู้ประกอบการนิติบุคคลจ่ายให้รัฐบาล

X_1 แทน ผลกระทบจากเศรษฐกิจ

X_2 แทน ผลกระทบจากการเมือง

X_3 แทน ความสำเร็จของธุรกิจ

X_4 แทน ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการ

การ

X_5 แทน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี

X_6 แทน คุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบการ

X_7 แทน ความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี

X_8 แทน ความเชื่อมั่นในระบบภาษี

ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเส้นทางความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เส้นทาง ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นของเทคนิควิธีคือ ตัวแปรต้องมีการแจกแจงแบบปกติ (Normality distribution) และตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) (Prasitratthasin, 2002)

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของตัวแปรพบว่า ตัวแปร “จำนวนเงินภาษีเงินได้ที่ผู้ประกอบการ

นิติบุคคลจ่ายให้รัฐบาล (Y)” ขาดคุณสมบัติเรื่อง Normality จึงแปลงข้อมูลตัวแปร “ภาษีเงินได้ที่นิติบุคคลจ่ายให้รัฐบาล (Y)” ให้มีค่าเป็น Natural log ซึ่งใช้สัญลักษณ์แทนด้วย $\ln_Y$ จากนั้นจึงตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยในโมเดลการวิจัย โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของปัจจัยในโมเดลแสดง ดังตาราง 2

ตาราง 2

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของปัจจัยในโมเดลการวิจัย

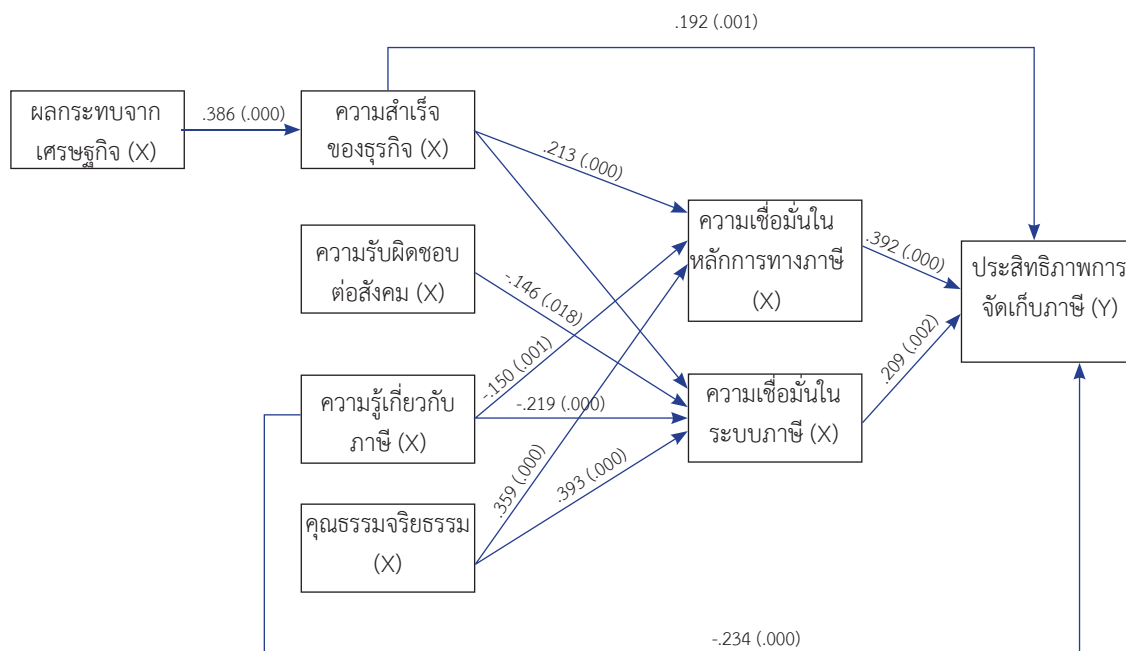
	$\ln_Y$	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
X_1	0.224**							
X_2	0.147*	0.370**						
X_3	0.246**	0.344**	0.099*					
X_4	0.127*	0.242**	0.081	0.346**				
X_5	0.156**	-0.227**	0.047	-0.143**	0.068			
X_6	0.173*	0.216**	0.156**	0.381**	0.747**	0.162**		
X_7	0.355**	0.344**	0.136**	0.371**	0.382**	-0.122*	0.416**	
X_8	0.107	0.401**	0.208**	0.351**	0.467**	-0.162**	0.513**	0.606**

หมายเหตุ: ** p -value < 0.01, * p -value < 0.05

จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้ในตาราง 2 ไม่พบว่า มีตัวแปรคู่ใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน 0.8 แสดงว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น กล่าวคือ ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง (multicollinearity)

จากโมเดลเส้นทางความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลตามกรอบแนวคิดการวิจัยตามภาพ 1 โดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์เส้นทางเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่ได้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์เพื่อ

ยืนยันความสอดคล้องของโมเดลสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (W) มีค่าเท่ากับ 2.875 ซึ่งเมื่อเทียบกับค่า χ^2 ที่มีองศาอิสระ (df) = 6 ที่นัยสำคัญทางสถิติ .05 คือ $\chi^2 = 12.592$ ปรากฏว่า ค่า W ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 12.592 แสดงว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ โมเดลความสัมพันธ์ตามสมมุติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ผลการวิเคราะห์เส้นทางแสดง ดังภาพ 2

ภาพ 2 โมเดลเส้นทางความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

จากค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางตามภาพ 2 นำมา ออกเป็นอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพล
คำนวณค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรสาเหตุและผล แยก รวม ได้ผลการคำนวณขนาดอิทธิพลแสดง ดังตาราง 3

ตาราง 3

เปรียบเทียบขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

ลำดับอิทธิพล	ปัจจัย	ขนาดอิทธิพล
1	X_7 : ความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี	0.392
2	X_1 : ผลกระทบจากเศรษฐกิจ	0.265
3	X_5 : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี	0.221
4	X_8 : ความเชื่อมั่นในระบบภาษี	-0.209
5	X_3 : ความสำเร็จของธุรกิจ	0.200
6	X_6 : คุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบการ	0.059
7	X_4 : ความรับผิดชอบต่อสังคม	- 0.036

จากตาราง 3 จะเห็นว่า ความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลมากที่สุด โดยมีอิทธิพลทางบวก หมายถึง หากผู้ประกอบการนิติบุคคลมีความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษียิ่งมาก ก็จะส่งผลให้มีการจ่ายภาษีเงินได้ให้แก่รัฐบาลมากขึ้นด้วย รองลงมา

ได้แก่ ผลกระทบจากเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี และ ความสำเร็จของธุรกิจ และ คุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบการ ตามลำดับ ส่วนตัวแปรความเชื่อมั่นในระบบภาษี มีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายถึง หากผู้ประกอบการนิติบุคคลมีความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษีมาก กลับเป็นการส่งผลให้มีการจ่ายภาษีเงินได้ให้แก่รัฐบาลน้อยลง และ ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลมากที่สุด คือ ปัจจัยความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี โดยมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก หมายถึง หากผู้ประกอบการนิติบุคคลมีความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษีว่า หากระบบภาษีของรัฐบาลมีหลักความแน่นอนในการจัดเก็บทั้งในด้านฐานภาษีที่จะนำมาคิดคำนวณ อัตราภาษี กำหนดเวลา สถานที่ วิธีการเสียภาษี และบทลงโทษ หากกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งเหล่านี้เป็นแนวปฏิบัติที่มีความแน่นอน ชัดเจน สร้างความสนใจให้กับผู้เสียภาษีอากรได้ เพื่อให้ผู้เสียภาษีอากรมีโอกาสวางแผนปรับปรุง และจัดเตรียมค่าใช้จ่ายด้านภาษีอากรล่วงหน้า และสามารถชำระภาษีอากรได้โดยถูกต้องตามกำหนดเวลาและตามกฎหมายที่กำหนด ความเชื่อมั่นในสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลให้ผู้ประกอบการนิติบุคคลยินดีที่จะจ่ายภาษีให้รัฐบาล

2. ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบจากเศรษฐกิจมีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพ การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยอิทธิพลทางอ้อมเป็นอิทธิพลผ่านตัวแปรคั่นกลาง ความสำเร็จของธุรกิจ และ ความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี อธิบายได้ว่า หากเศรษฐกิจดี ผู้ประกอบการประสบ

ความสำเร็จในการทำธุรกิจ มีรายได้มาก ประกอบกับมีความมั่นใจ เกี่ยวกับหลักการจัดเก็บภาษี ได้แก่ หลักความเป็นธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวก หลักความประหยัด หลักการยอมรับ หลักการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และหลักการยืดหยุ่น ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ประกอบการมีความเต็มใจและเชื่อมั่นในการจ่ายภาษีเพิ่มมากขึ้น

3. ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อมั่นในระบบภาษีเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายถึง การที่ผู้ประกอบการนิติบุคคลขาดความเชื่อมั่นในระบบทางภาษี (ขาดความเชื่อมั่นในความยุติธรรมของการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการ และความไม่มั่นใจว่ารัฐบาลจะนำเงินภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บได้ไปใช้อย่างเหมาะสม) ทำให้มีการจ่ายภาษีเงินได้ให้แก่รัฐบาลน้อยลง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “ความยุติธรรมและความชอบธรรมของระบบภาษีส่งผลต่อการตัดสินใจเสียภาษีให้รัฐบาล หากภาษีไม่มีความยุติธรรม ไม่เป็นธรรมในความรู้สึกของผู้เสียภาษี ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษีที่ต้องจ่ายหรืออัตราภาษีที่ต้องจ่ายเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น อาจชักจูงให้ผู้เสียภาษีตัดสินใจโกงภาษี หรือไม่ยินยอมจ่ายภาษีให้รัฐบาล (Torgler, 2007) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chuenjit (2014) ที่ศึกษาพบว่า ทักษะคิดต่อการจัดสรรประโยชน์จากภาษีว่ามีความเป็นธรรมหรือไม่ในความคิดของผู้เสียภาษีนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้เสียภาษี โดยมีแนวโน้มว่า ผู้เสียภาษีเงินได้ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่มีทัศนคติว่า การจัดสรรประโยชน์จากภาษีของรัฐบาลหากมีความเป็นธรรมอยู่ในระดับสูงก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในระบบภาษี กล่าวคือมีความยินยอมที่จะจ่ายภาษีมากกว่าด้วย

4. ผลกระทบจากการเมืองไม่มีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรตามประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ผลการวิจัยนี้ขัดแย้ง

กับผลการศึกษาของ Moyadee (2014) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล ผลการวิจัยพบว่า เหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง ซึ่งถือเป็นปัจจัยภายนอกมีผลกระทบต่อการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่เป็นต้นตออาจเนื่องมาจากเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นบ่อยและต่อเนื่องยาวนาน ตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา และเกิดขึ้นต่อเนื่องในทุกรัฐบาลจนกระทั่งถึงปี 2557 ซึ่งหลังจากนั้น จะเป็นรัฐบาลที่มาจากทหาร การเกิดขึ้นของเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองที่ต่อเนื่องยาวนาน อาจกลายเป็นความเคยชินของทั้งผู้ประกอบการ ผู้ซื้อ และผู้ขาย เมื่อมีการสำรวจความคิดเห็น รวมทั้งการเก็บข้อมูล จึงกลายเป็นความคุ้นชิน เฉยชา ต่อเหตุการณ์ทางการเมืองก็เป็นไปได้ ส่วนตัวเลขของรายได้ของสถานประกอบการและอัตราการจ่ายภาษีก็เช่นเดียวกัน หากเป็นความชบเซาก็คงเป็นความชบเซาที่ต่อเนื่องยาวนานจนกลายเป็นความเคยชินเช่นเดียวกัน

5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยอิทธิพลทางอ้อมเป็นอิทธิพลผ่านตัวแปรคันกลางความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษี (อิทธิพลทางลบ) และความเชื่อมั่นในระบบภาษี (อิทธิพลทางลบ) ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Moyadee (2014); Lisni and Chuychu (2014) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล พบว่า ปัจจัยภายในอันประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีของบุคลากร และความซื่อสัตย์ของผู้รับทำบัญชีให้หรือ Outsource มีผลกระทบต่อการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล อย่างไรก็ตามผลการศึกษาครั้งนี้ ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Chuenjit (2014) ที่ศึกษาการจ่ายภาษีทั้งระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และระบบ

ภาษีเงินได้นิติบุคคล พบว่าระบบภาษีเงินได้นิติบุคคล ความรู้ความสามารถเรื่องการบัญชีของผู้บริหารระดับสูงไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่กิจการจ่ายจริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ให้ตัวแทนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของกิจการเป็นผู้ตอบแบบสอบถามแทนผู้บริหารระดับสูง ส่วนใหญ่ตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจะพิจารณาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการคิดคำนวณภาษีของกิจการ ดังนั้นความรู้ความสามารถของผู้ตอบจึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ในขณะที่ในงานวิจัยของ Chuenjit (2014) เป็นการวิจัยที่เน้นสอบถามถึงความสามารถเรื่องการบัญชีของผู้บริหารระดับสูง ทั้งนี้ผู้บริหารระดับสูงมีบทบาทรับผิดชอบการบริหารในภาพรวมของกิจการ ซึ่งประเด็นเรื่องภาษีเป็นเพียงประเด็นเล็กๆ เพียงประเด็นหนึ่งที่กิจการต้องพิจารณาเท่านั้น มิได้เป็นประเด็นใหญ่ที่มีความสำคัญมากนัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีวิจัย

- 1) ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้เจ้าขององค์กรนิติบุคคล หรือผู้ที่ได้มอบหมายจากองค์กรนิติบุคคลเป็นผู้ตอบแบบสอบถามแทนเจ้าของ ดังนั้นข้อมูลที่ได้ อาจไม่ใช่ข้อมูลที่ถูกต้องมากนัก เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ไม่ได้มาจากเจ้าของกิจการโดยตรง ตัวแทนที่ได้รับมอบหมายอาจไม่ทราบข้อมูลในบางเรื่อง เช่น เรื่องความสำเร็จของธุรกิจ คุณธรรมจริยธรรมของเจ้าของกิจการ
- 2) เนื่องจากปัจจัยที่เป็นตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้เป็นประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งวัดได้จากจำนวนเงินภาษีที่ผู้ประกอบการนิติบุคคลจ่ายให้รัฐบาลในปีงบประมาณ 2559 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสืบค้นจำนวนเงินภาษีจากฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ความถูกต้องของข้อมูลขึ้นอยู่กับความโปร่งใสของผู้ประกอบการที่เป็น

ผู้ให้ข้อมูล โดยเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้ประกอบการนิติบุคคลจะไม่กรอกข้อมูลตามความเป็นจริง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจต้องหาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการอื่นที่ถูกต้องกว่า

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้ประกอบการนิติบุคคลในกลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษีของรัฐบาลอยู่ในระดับสูง แต่มีความเชื่อมั่นในระบบภาษีของรัฐบาลอยู่ในระดับปานกลาง หมายถึง แม้ว่าผู้ประกอบการนิติบุคคลมีความเชื่อมั่นในหลักการ (เช่น การคิดคำนวณอัตราภาษี การกำหนดเวลา ขึ้นตอน สถานที่) อยู่ในระดับสูง แต่กลับมีความเชื่อมั่นในระบบภาษีของรัฐบาลในระดับที่น้อยกว่า กล่าวคือ ผู้ประกอบการไม่มั่นใจว่ารัฐบาลจะมีวิธีการจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรมสำหรับผู้เสียภาษีทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน และไม่มั่นใจว่ารัฐบาลสามารถนำเงินภาษีที่ได้มาใช้จ่ายเป็นงบประมาณใน

การบริหารประเทศอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะในประเด็นนี้คือ รัฐบาลควรจัดทำเอกสารเผยแพร่สื่อต่างๆ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เสียภาษีทราบว่า รัฐบาลได้นำเงินภาษีที่จัดเก็บได้ไป ใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างมีประสิทธิภาพและได้นำมาใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและทั่วถึงกับประชาชนทุกกลุ่ม ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้ผู้เสียภาษีตระหนักว่าการเสียภาษีเป็นหน้าที่ของพลเมือง เพื่อโน้มน้าวให้ผู้เสียภาษีเกิดความยินยอมเสียภาษีด้วยความสมัครใจสูงขึ้น

2) ผู้ประกอบการนิติบุคคลควรเห็นความสำคัญของการจ่ายภาษีเงินได้ให้กับรัฐบาล ว่าการเสียภาษีเงินได้เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ตอบแทนระหว่างรัฐบาลกับนิติบุคคล ซึ่งต่างมีผลประโยชน์แลกเปลี่ยนตอบแทนซึ่งกันและกัน โดยนิติบุคคลจ่ายภาษีให้รัฐบาลเพื่อแลกเปลี่ยนกับความคุ้มครองจากรัฐบาล รัฐบาลจะเป็นหลักประกันในเรื่องของความปลอดภัยของชีวิตและเสรีภาพในทรัพย์สิน

Reference

- Chuenjit, P. (2014). *Culture in the Thai tax system*. Dissertation in Political Science Chulalongkorn University [In Thai]
- Department of Business Development. (2015). *Business data warehousing system*. Retrieved from the Department of Business Development' s. <http://datawarehouse.dbd.go.th/bdw/menu/area.html> [In Thai]
- Fiscal Policy Office Ministry of Finance. (2015). *Academic Report of the Budget Office of the Parliament* (Issue 7/2015). Retrieved from <http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Content&file=contentview&contentID=CNT0018653&categoryID=CAT0000674> [In Thai]
- Horpiromsakul, V. (2013). *The Imposition of Corporate Income Tax on Public Organization*. Master of Law Thesis Chulalongkorn University [In Thai]
- Karnjanavasri, S. (2002). *Assessment theory*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing. [In Thai]
- Lisni, S., & Chuychu, M. (2014). The Factors that Affect The Efficiency of Tax Collection: A Case Study of The Revenue Office in Region 6. *Academic Journal of the Private University Institute of Thailand*, 20(2), 79-89. [In Thai]
- Moyadee, P. (2014). Factors Affecting the Payment of Income Tax in Bangkok. *Journal of Rajanagarindra*, 9(1), 61-67. [In Thai]
- Prasitrathasin, S. (2002). *Technique on many variances analysis for social and behavioral research*. principles, methods and applications. Bangkok: National Institute of Development Administration [In Thai]
- Revenue Department. (2016). *Taxation history*. Retrieved from <http://www.rd.go.th/publish/3453.0.html>. [In Thai]
- Thai Publica. (2017). *From populism to Pracharat*. Retrieved from <http://thaipublica.org/2016/05/prachaniyom-to-pracharat/> [In Thai]
- Torgler, B. (2007). *Tax compliance and tax morale: A theoretical and empirical analysis*. Northampton, MA: Edward Elgar.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd Ed)., New York: Harper and Row.
- Yimsiriwattana, N. (2005). *Government Finance*. Ramkhamhaeng University Press. Retrieved from [http://e-book.ram.edu/e-book/e/EC341\(48\)/EC341\(48\)-5.pdf](http://e-book.ram.edu/e-book/e/EC341(48)/EC341(48)-5.pdf) [In Thai]